

יסורי להיות מוכן לתורה, אך הקב"ה וב"ש הקדים לנו גלות מצרים וגאלנו משם להיות הסיפור ביציאת מצרים במקום היסורים כדכתיב (שמות י' ב) ולמען חספר כו' וידעתם כי אני ה'. פירושו כמו שצריך להיות גלות קודם שזוכין לידעת ה' שהוא התורה, אכן על ידי הסיפור ביציאת מצרים זוכין לתורה בלא יסורין בפועל ממש. והו' שנעשה תורה מכל מעשה מצרים שכן הוא בחינת התורה לעולם כדאיתא (מנחות ק"ג) זאת התורה לעולה כו' כל העוסק בפרשת עולה וחטאת כאילו הקריב. כן הוא בפרשיות סיפורי יציאת מצרים שהעוסק בהם כאילו עבר עליו הגלות עכ"ד.

הכונה הוא כי באמירת ההגדה אנו אומרים פסוקי התורה שיהיה באמירתנו כאילו היינו במצרים על ידי הדיבורי תורה וכאילו הגשנו כעת את כל מה שהיה במצרים, ולכן אומרים על כל דבר כמה שנאמר, ועל ידי זה אנו יוציין ידי חובת יסורי הגלות.

זרואה להוסיף ולדע עד כמה גדול קדושת ליל הסדר, כפי שידוע בספרים הק' שבמקום שיהודי עורך ליל הסדר שם נמשך קדושת ארץ ישראל. ויש להביא ראיה מזה דתנן (פסחים ע.) 'הפסח נאכל על השוכע', וכיון שהמצה הוא במקום קרבן פסח על כן פסק המשנה ברורה (א"ח סי' תעז ס"ק י"ג) שהמצה שאוכלים לאפיקומן תהא נאכלת על השוכע, כיון שהיא כנגד קרבן פסח שהיה נאכל לשובע.

והנה בספר ערוגת הבושם (פר' ראה) כתב דבר נפלא לפרש הפסוק (בריש יב, טו) ד'ך בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כדרכת ה' אלקיך אשר נתן לך ככל שערך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל'.

הוא במקום היסורים, ועל ידי סיפור יציאת מצרים ואכלת המרור זוכין לצאת ידי הסיגופים והיסורים כדי שיהיו יכולים לזכות לכל האורות שהיו כעת שהיו במצרים. ולפי זה יש לבאר מה שאנו אומרים בסדר ההגדה על כל דבר ודבר בהגדה של פסח 'כמה שנאמר',

מזה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה ודלילה הזה כולו מצה'. ובביאור שאלה זו כתבו הקדמונים (ח"ס פ' בא ד"ה ר"פ כל המנחות כשם האברבנאל) שהכוונה היא על אדם המקריב קרבן תודה על נס שהיה אצלו מביא עמו חמץ ומצה, והרי ענין קרבן פסח הוא בבחינת קרבן תודה, ובקרבן תודה

✓ **השמוחה ביציאת מצרים מחמת גאולת השכינה**

איתא בגמרא (ברכות גז:) 'אובעה צריכים להודות יורדי הים, והולכי מדבריות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים', והרי ביציאת מצרים עברו בני ישראל כל אלו הדברים שצריכים לתודות עליהם, והרי עצם היציאה היה יציאה מבית האסורים, וביציאתם עברו את הים ועברו מדבריות, וכאשר באו למתן תורה

הדביקות שיש לבני ישראל בהקב"ה, אז הם יצאו ביחד עם השכינה הק', וזה כונת המשך הפסוק 'ואנכי אעלך גם עולה', גם עלה היינו ביחד עם השכינה יצאנו, אבל העיקר היתה גאולת השכינה ואנו יצאנו ממצרים בכחית ג'ס' וזה הנרמז בדברי המכילתא שיהיו כל מעשיו לשם שמים שאנו מצד עצמנו לא יצאנו עדיין לגאולה שלימה.

לפי זה נבין כיאור בשאלת הרשע 'מה העבודה הזאת לכם', כמו שכתב השפת אמת (פסח תרנ"ד) 'זוה הרמז בשאלת הרשע מה העבודה הזאת לכם מאחר שאין הגאולה בשלימות מצדנו, ולכן כפר בעיקר שאינו מאמין הכתוב (תהלים צא. טו) 'עמו אנכי בצרה' ושזה היה עיקר הגאולה. מכבואר מדבריו כי הרשע אינו רואה שום דבר לשמוח עליו כליל פסח, דאינו במדרגה שיכול לשמוח מצד יציאת השכינה, ואילו מצד יציאת בני ישראל אינו רואה טעם לשמות, דהרי כלילה זו לא זכינו לצאת מצד עצמינו, אלא עדיין יש עבודה גדולה שהוא עובד ימי הספירה תיקון המדות עד לקבלת

לערב עצמו בזה כלל, כמו שאמר האמרי אמת ז"ע (ליקוטין זכחג ב.) בפרוש המשנה (שם) 'כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובת חוץ מן הפסח והחטאת, כי פסח הוא ההתחלה בעבודת ה' וההתחלה צריך להיות כולו לשמה בלי תערובות שלא לשמה, ולכן עבודת הפסח צריך להיות כולו מצה בלי תערובת עצמית כלל בעבודה, ולכן קרבן פסח אף שהוא כקרבן חודה בא כולו מצה.

ויש לבאר יותר דהנה כתיב (שמות ח"ו) 'כמכילתא (מסכתא רפסחא פרשה ז) 'פסח הוא לה' שיהיה כל מעשיו לשם שמים'. וכיאר דבריו השפת אמת (פסח תרנ"ד) 'שכל השמחה בליל פסח הוא על גאולת השכינה הק', ולא על בני ישראל שיצאו, כי גאולת כלל ישראל לא היתה בשלימות בליל פסח כדאיתא ב**בוהר הק'** (אמור צה:.) רק כליל פסח נחקיים 'ואנכי אעלך' דכתיב (בראשית מו, ד) 'אנכי ארד עמך מצרימה', ועל זה הירידה היתה היציאה בחצות ליל פסח, ומצד

בגמרא (חגיגה טו:) 'בזמן שאדם מצטער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מורעתי', וכן כתיב (תהלים צא. טו) 'עמו אנכי בצרה', נממילא הוי בהצלתו היה בזה גם כן כביכול גאולה להשכינה הק' שהיתה בצער, ואם כן עיקר העבודה שהשמחה בעשיית הנס היתה רק על זה.

והנה חמץ מורה על אנוכיות על פעולת האדם, ומצה מורה על פשיטות, על הדבר שהוא כמו שהקב"ה עשהו בלי פעולת האדם, מצה הרמז על פעולת הקב"ה, כמו שאומרים בהגדה על שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם, ואין בזה תערובת מצעה האדם, ויש לומר לפי זה כי תודה שבאה על אחד מהארבעה דברים שעליהם חייבין להודות, קשה לאדם להתרומם לגמרי מעל הצלתו ולהיות לגמרי עסוק בהנקודה של שבח הכורא יחברך מבלי נגיעה, ולכן בא קצת חמץ כיון שגם כאדם מתערב הודאה על הצלתו.

אולם בפסח יכול האדם להיות לגמרי לשם שמים ולא

שהוא גמר היציאה נרפאו מכל המחלות, ועל זה מכיאים קרבן פסח להודות על אלו הדברים שעשה הקב"ה עם כל ישראל, ואם כן היה צריך להביא עם קרבן פסח חמץ כמו שמביא בקרבן חודה? הנה כתיב (תהלים קטו. א) 'לא לנו ה' לא לנו כי אם לשמך חן כבוד', ווד המלך אומר כי אין הוא מבקש כלל לטובת עצמו, אין זה המכוון שלו, הכל הוא רק לשמך, כעבור כבוד שמו יתברך, 'למה יאמרו בעמים', שיש בזה ענין של חילול ה', וממילא כל קשטו אינו בשביל עצמו. והו עבודת האדם להגיע למדרגה העליונה שיבקש רק עבוד השכינה הקדושה ולא להיות הכקשה שלו עבוד עצמו כלל.

וביותר עבודת האדם כאשר נעשה לאדם נס ויצא מצרה לרווחה, שיהיה יכול להתרומם מעל הצלה שלו ושלא יהיה השמחה מצד זה שנגצל בעצמו, רק לידע כי כל השמחה הוא שנתקדש שם שמים על ידי הצלתו מהצרה, וגם לידע כי בעת שהוא היה בצרה איתא

כגימטריא פסח, ועל ידי הדייקה פוגם הרי הוא פוגם גם למעלה הזאת אנו יודעים עד כמה אין לנו להתייחס כי תמיד יש החיבור הזה, ולאורך גיסא לידע את גדול אחריות האדם ומעלתו, שמגדל מעלתו עד כמה כל דבר שהוא

אכילת מצה להגביר כח הנשמה על הגוף

בימות השנה אוכלים חמץ ומצה, אולם בימי הפסח אוכלים רק מצה, ומבואר בספרים הק' שמצה הוא מאכל הנשמה, שיש בו מעין המן שאכלו בני ישראל כמדבר דאיתא בגמרא (יומא עה:): הוא לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו, ואילו חמץ הוא מאכל הגוף, חמץ מרמו על כח היצר הכא מכח הגוף הלוהם עם הנשמה, חמץ יש בו חימוץ הרומז על התנשאות וגאוה.

עבודת האדם בינם טוב של פסח
 לעשות שותפות בין הגוף להנשמה, והשותפות הוא שיהיה הגוף עוסק לצורך הנשמה ולא נגדו, ויהיה הגוף מוכנע להנשמה. ונראה כי האופן לבא לידי שותפות באופן המביאים לידי העדר חיים, רק

עבודת האדם בינם טוב של פסח
 לעשות שותפות בין הגוף להנשמה, והשותפות הוא שיהיה הגוף עוסק לצורך הנשמה ולא נגדו, ויהיה הגוף מוכנע להנשמה. ונראה כי האופן לבא לידי שותפות באופן המביאים לידי העדר חיים, רק

זכח פסח הוא לה', היינו כי מה ששואל הרשע שאין מקום לשמחה ועבודה בלילה הזה, על זה אנו אומרים פסח הוא לה', וכמו שפירשו המפורשים דכתיב וְאָמַרְתָּ בְּיַדְּיָאֵי ה' וְאָמַרְתָּ הֲרַשְׁעָה נִפְגַּם הַשְּׂמִיעָה שֶׁל הָאָדָם עַל יְדֵי דִבְרוּרֵי, וצריך השומע לחזק עצמו נגד הדיכודים שאמר הרשע, ולכן החיזוק נגד שאלתו הוא לידע כי פסח הוא לה', שכל השמחה הוא מחמת גאולת השכינה הק', ואנכי אעלך גם עלה, ועלייתו היא תפילה לעליות השכינה.

עוד יותר מזה נאמר בשבח החכיות כלל ישראל ועד כמה הם קשורים ומקושרים להקב"ה, שכל יציאתם ממצרים הייתה מחמת ה' התיכור, שעל ידי 'ואנכי אעלך' נתהווה ממילא גם עלה, והיינו מחמת החיבור של כלל ישראל להקב"ה, כלשון הוזהר הק' (ח"ג עג.) 'קוב"ה ואורייתא וישראל חד', ומצד זה נגאלו.

וזוה הוא עבודת ימי הפסח לידע עד כמה אנו מקושרים בעצם להקב"ה, לידע היגם עלה, גם עלה

החורה, ומה לנו השמחה ביציאה בליל הפסח?
 והאמת הוא כי אילו היה הרשע מאמין בזה שיעמו אנכי בצרה, היה הרשע מאמין כיכולתו לעשות תשובה ולא היה מתייאש, כי כל ענין התשובה הוא בא מחמת הבטחת הנביא (שמואל ב' יד', יד') כי לא ירח ממנו נידוה, ולעולם הקב"ה מתלווה עמו לאיזה מצב שיגיע, כמו שאמר דוד המלך (תהלים קלט, ח) 'אם ציצעה שאל ה'ך, גם בשאול חחתית הקב"ה הוא עמו ואינו מנתק הקשר עמו כדי שיהיה כיכולתו לשוב לה', ואילו היה מאמין בזה הנקודה של 'עמו אנכי בצרה' לא היה מתייאש והיה עושה תשובה, רק מחמת שהוא הוציא עצמו מן הכלל, כפי שפירש הבית הלו' שעצמו מרמו על הבורא יתברך כמו דאיתא בגמרא (ניסן נו'): 'כסבור ההג את עצמו, ואינו מאמין כי הקב"ה מתלווה אתו, לכן הוא נעשה רשע שמיאש לגמרי מלעשות תשובה.

והתשובה שונאמר כחורה הוא (שמות יב, כז) 'ואמרתם